

Monitor 2025

Prenatale screening: de NIPT en het structureel echoscopisch onderzoek

Door IQ Health in opdracht van RIVM Centrum Regie op Preventieprogramma's en Opschaling (RPO)

Radboudumc

Inhoud

Conclusies	3
Prenatale screening: de NIPT en het structureel echoscopisch onderzoek	4
Deelname counseling, NIPT, 13 en 20 wekenecho	5
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd	6
Herhaaltesten en herhaalonderzoek	9
Uitkomsten	11
Vervolgonderzoek na echo	13
Tijdstip counseling en screening	14
Over deze monitor	15

Conclusies

Cijfers 2025

- In 96,6% van de 175.194 zwangerschappen is een counselingsgesprek geregistreerd in Peridos.
- Deelname NIPT is 75,6%.
- Het percentage afwijkende NIPT per zwangerschap is 0,5%.
- Deelname 13 wekenecho is 80,1%.
- Vermoeden afwijking 13 wekenecho is 1,2%.
- Deelname 20 wekenecho is 86,4%.
- Vermoeden afwijking 20 wekenecho is 4,3% per zwangerschap.

Aanbevelingen

Geconcludeerd kan worden dat de kwaliteit van het screeningsprogramma van een hoog niveau is. Daarom zijn er momenteel weinig verbeterpunten. Op basis van de resultaten zijn de volgende drie aanbevelingen gedefinieerd:

- Discrepantie tussen aantal zwangerschappen geteld in Peridos en aantal zwangerschappen berekend m.b.v. CBS-cijfers blijven monitoren.
- Het percentage incompleet onderzoek ETSEO is voor 1 regio hoger dan in andere regio's. Zodra er helderheid is over het al dan niet opnemen van het ETSEO in de reguliere screening, zal, in geval van opname, onderzocht moeten worden wat de oorzaak is van dit hoge percentage incompleet onderzoek in de desbetreffende regio.
- De Verzamelwet Gegevensverwerking VWS II.b zal vanwege de verplichte aanleveringen van data uit het vervolgonderzoek meer inzicht gaan geven in de 'fout-positieve' uitslagen (dat wil zeggen: verwezen bij SEO of NIPT, maar niet bevestigd bij GUO2 of genotypering). Daarnaast zijn geboortegegevens van belang om de 'fout-negatieve' uitslagen te bepalen (dat wil zeggen: uitslagen van het SEO of NIPT waarbij een afwijking niet is gezien, maar die er later wel bleek te zijn). Al deze gegevens zijn nodig om een compleet beeld van de resultaten van het programma te verkrijgen.

Prenatale screening: de NIPT en het structureel echoscopisch onderzoek

Sinds 2007 wordt door de verloskundig zorgverlener aan elke zwangere vrouw in Nederland die dit wenst informatie aangeboden over het prenatale screeningsprogramma in het zogenoemde **counselingsgesprek**. Het doel van prenatale screening is om zwangeren, die dat wensen, tijdig te informeren over de eventuele aanwezigheid van één of meer aandoeningen bij het ongeboren kind, zodat zij een keuze kunnen maken uit verschillende opties.

Voor de screening op chromosoomafwijkingen wordt een **NIPT (Niet Invasieve Prenatale test)** vanaf 10 weken zwangerschap uitgevoerd. Bij de NIPT wordt bloed afgenomen bij de zwangere. Het bloed wordt onderzocht in het laboratorium en bij een verdenking op een afwijkende uitslag kan, indien gewenst, worden overgegaan op invasieve diagnostiek. Vanaf 1 april 2023 is de NIPT onderdeel van de reguliere prenatale screening en voor alle zwangeren kosteloos beschikbaar.

Rond de 13e week wordt het **eerste trimester echoscopisch onderzoek** (13 wekenecho) aangeboden (in onderzoekssetting), om de foetus te onderzoeken op lichamelijke afwijkingen. Het **tweede trimester structureel echoscopisch onderzoek** (20 wekenecho) bestaat uit een echo tussen de 18 en 21 weken zwangerschap, waarbij de foetus ook wordt onderzocht op lichamelijke afwijkingen. Bij een verdenking op een afwijkende bevinding wordt indien gewenst vervolgdiagnostiek door middel van geavanceerd ultrageluid onderzoek (GUO2) ingezet. Het doel hierbij is om een vermoeden op een afwijking wel of niet te bevestigen.

Deelname counseling, NIPT, 13 en 20 wekenecho

Counseling wordt aan alle zwangeren aangeboden. Vrouwen beslissen zelf of ze willen deelnemen aan een counselingsgesprek. Ook na de counseling kunnen vrouwen kiezen om niet deel te nemen aan de screening. In 2025 is bij 96,6% (n=169.297) van de 175.194 zwangerschappen een counselingsgesprek vastgelegd in Peridos. De mediane leeftijd van de zwangere was 31 jaar. Deelname aan de NIPT is 75,6%. Een 13 wekenecho is bij 80,1% uitgevoerd, een 20 wekenecho is bij 86,4% van de zwangerschappen uitgevoerd. Er zijn vrouwen die geen 13 en/of 20 wekenecho krijgen, maar meteen in aanmerking komen voor diagnostiek (geavanceerd ultrageluid onderzoek type 1 = GUO-1), omdat zij op basis van hun anamnese een verhoogde kans hebben op een aangeboren afwijking bij hun kind.

Tabel 1: Kerncijfers, bereik en deelnamegraad voor 2021 t/m 2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal aantal zwangerschappen[1]	180.453	172.212	170.721	171.349	175.194
Aantal zwangerschappen met counselingsgesprek	170.446	160.957	159.877	162.612	169.297
Bereik counseling (%)	94,5	93,5	93,6	94,9	96,6
Aantal zwangerschappen met NIPT	99.516	99.549	115.828	126.023	132.415
Deelname NIPT (%)	55,1	57,8	67,8	73,5	75,6
Aantal zwangerschappen met 13 wekenecho	40.206[2]	129.977	133.172	136.438	140.349
Deelname 13 wekenecho (%)	69,3[2]	75,5	78,0	79,8	80,1
Aantal zwangerschappen met 20 wekenecho	154.691	147.441	147.799	148.899	151.341
Deelname 20 wekenecho (%)	85,7	85,6	86,6	86,9	86,4

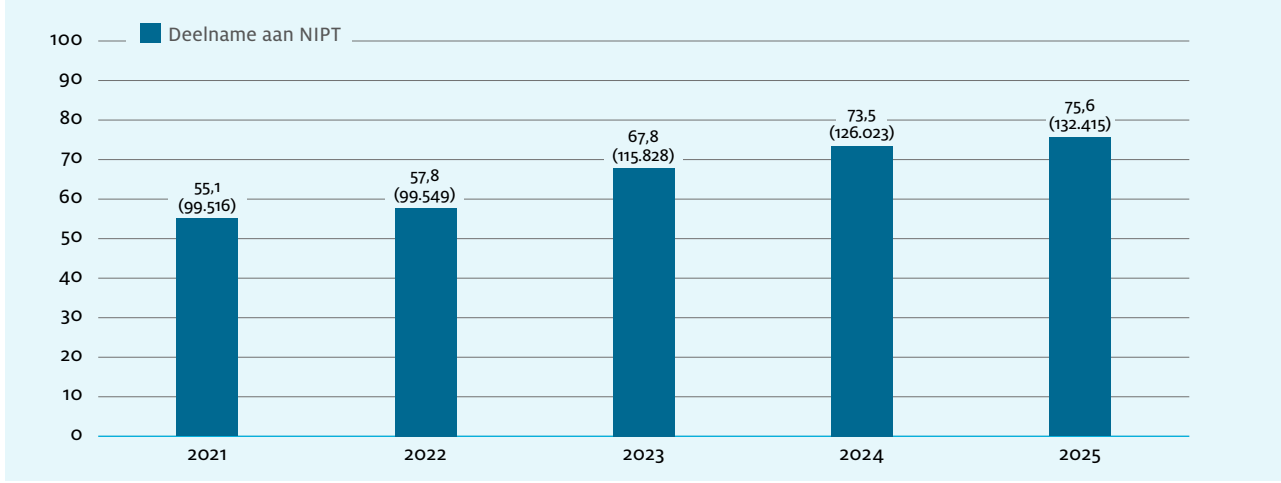
[1] Het aantal zwangerschappen is gebaseerd op de gegevens in Peridos. Deelname en bereik zijn gebaseerd op alle zwangerschappen met een à terme datum tussen 1 juli van het desbetreffende jaar en 30 juni van het jaar daarna.

[2] De 13 wekenecho is ingevoerd vanaf 1 september 2021. Het totale aantal zwangerschappen vanaf 1 september 2021 tot en met 31 december 2021 is 58.023. Dit is de noemer voor het percentage deelname aan de 13 wekenecho in 2021.

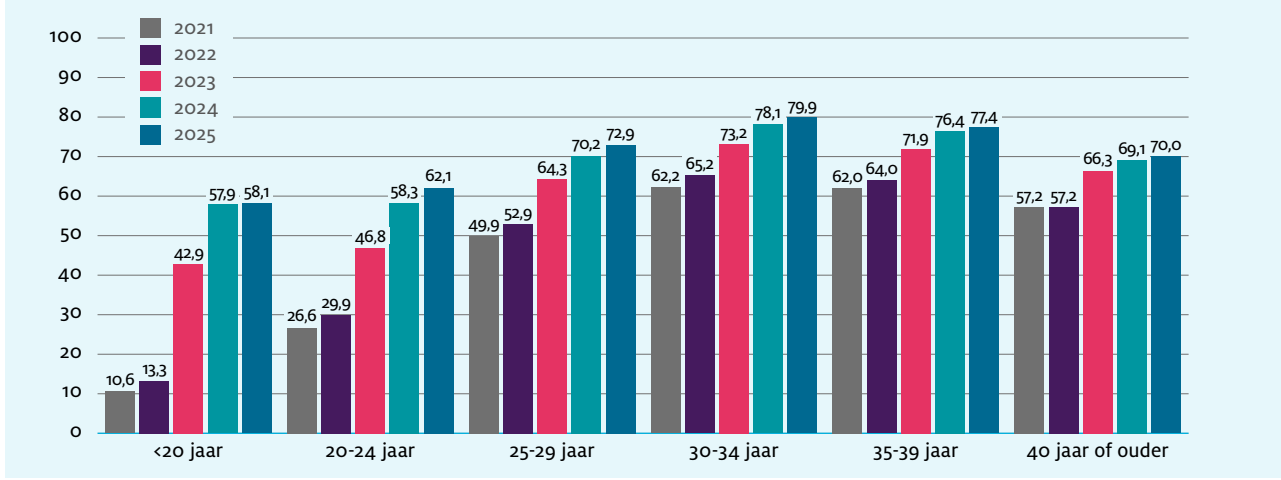
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

Deelname NIPT

In 2025 is bij 75,6% van de zwangerschappen een NIPT uitgevoerd (*figuur 1*). Met het toenemen van de leeftijd (tot en met 34 jaar) wordt vaker een NIPT uitgevoerd (*figuur 2*). Daarnaast is er een verdere toename te zien in deelname NIPT in alle leeftijdsgroepen en met name in de jongere leeftijdsgroepen, mogelijk vanwege het feit dat de NIPT in 2023 voor alle zwangeren gratis beschikbaar is gekomen.

Figuur 1 | Zwangerschappen met deelname aan de NIPT in 2021 t/m 2025, % en (n)

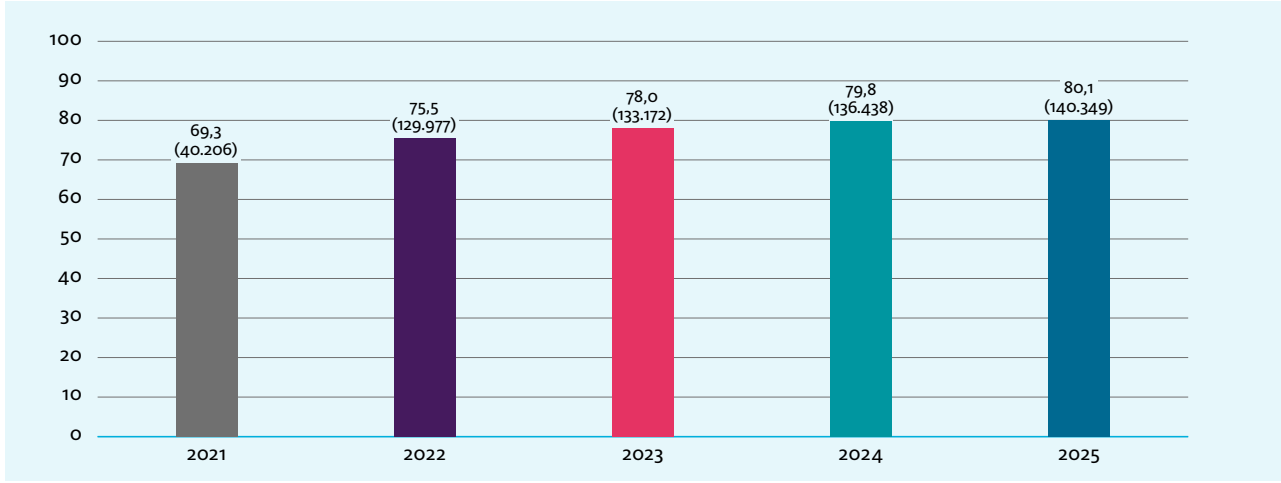

Figuur 2 | Zwangerschappen met deelname aan NIPT per leeftijdscategorie in 2021 t/m 2025, %

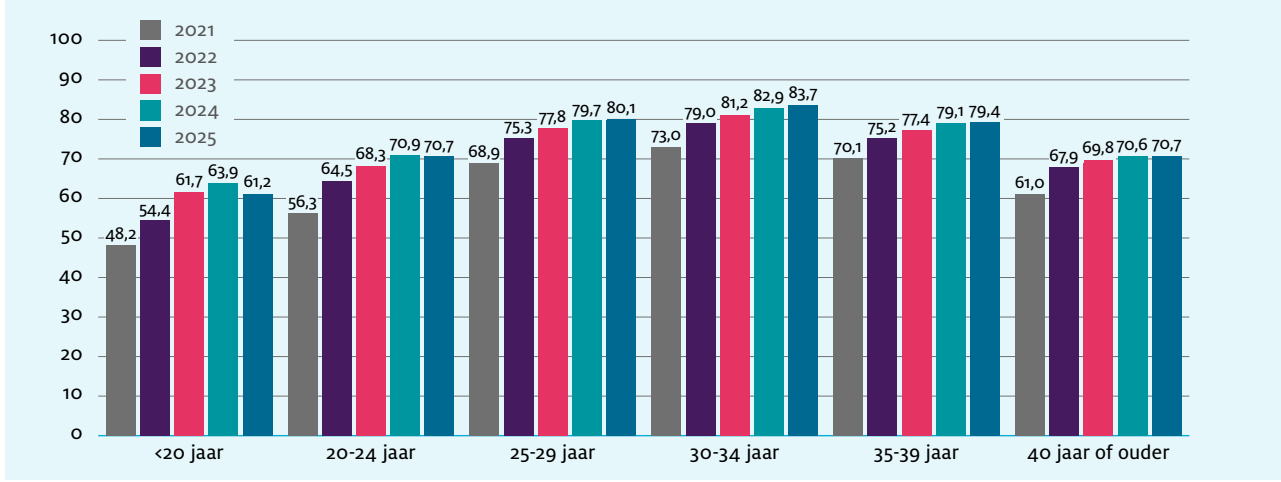
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

Deelname 13 en 20 wekenecho

In 2025 is bij 80,1% van de zwangerschappen een 13 wekenecho uitgevoerd (*figuur 3*). Bij 86,4% van de zwangerschappen is een 20 wekenecho uitgevoerd (*figuur 5*). Wanneer geen 13 en/of 20 wekenecho is uitgevoerd, heeft de zwangere hier mogelijk van afgezien. Het kan ook zijn dat een medische indicatie is afgegeven voor het verrichten van een GUO type 1 in het eerste trimester, en/of er een miskraam heeft plaatsgevonden. Met het toenemen van de leeftijd vanaf 35 jaar, neemt de deelname aan een 13 wekenecho en een 20 wekenecho licht af, mogelijk doordat oudere zwangeren vaker een indicatie voor een GUO type 1 hebben en daarom minder vaak een 13 wekenecho en 20 wekenecho laten uitvoeren in screeningssetting (*figuur 4* en *figuur 6*).

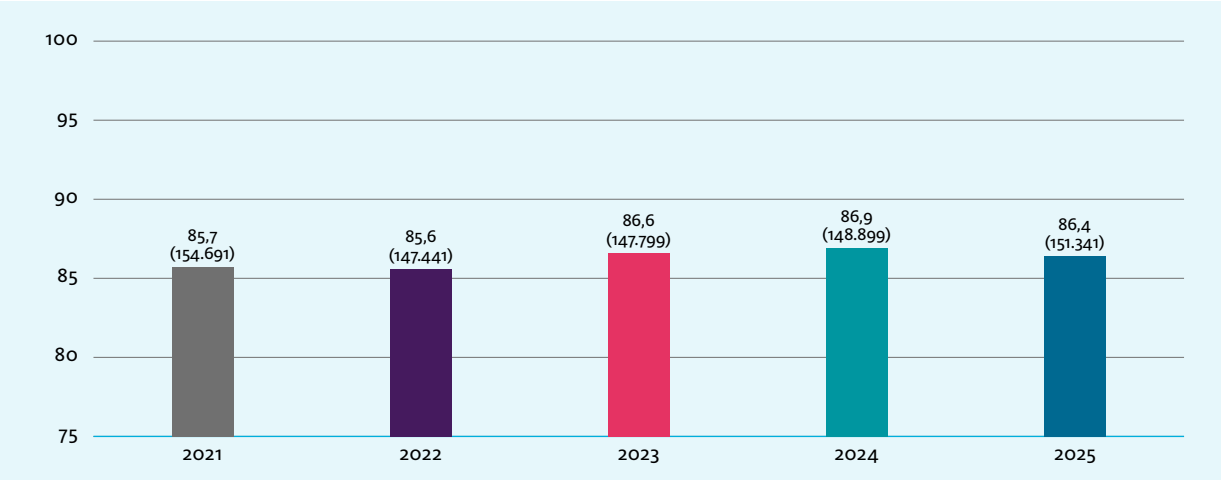

Figuur 3 | Zwangerschappen met deelname aan 13 wekenecho in 2021 t/m 2025, % en (n)

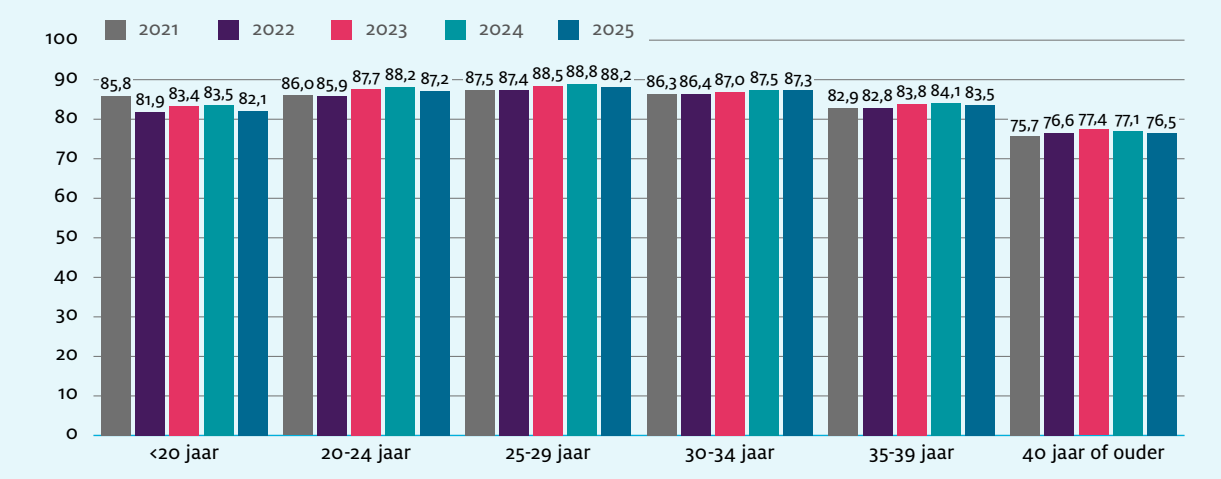

Figuur 4 | Zwangerschappen met deelname aan 13 weken echo per leeftijdscategorie in 2021 t/m 2025, %

Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

Figuur 5 | Zwangerschappen met deelname aan 20 wekenecho in 2021 t/m 2025, % en (n)

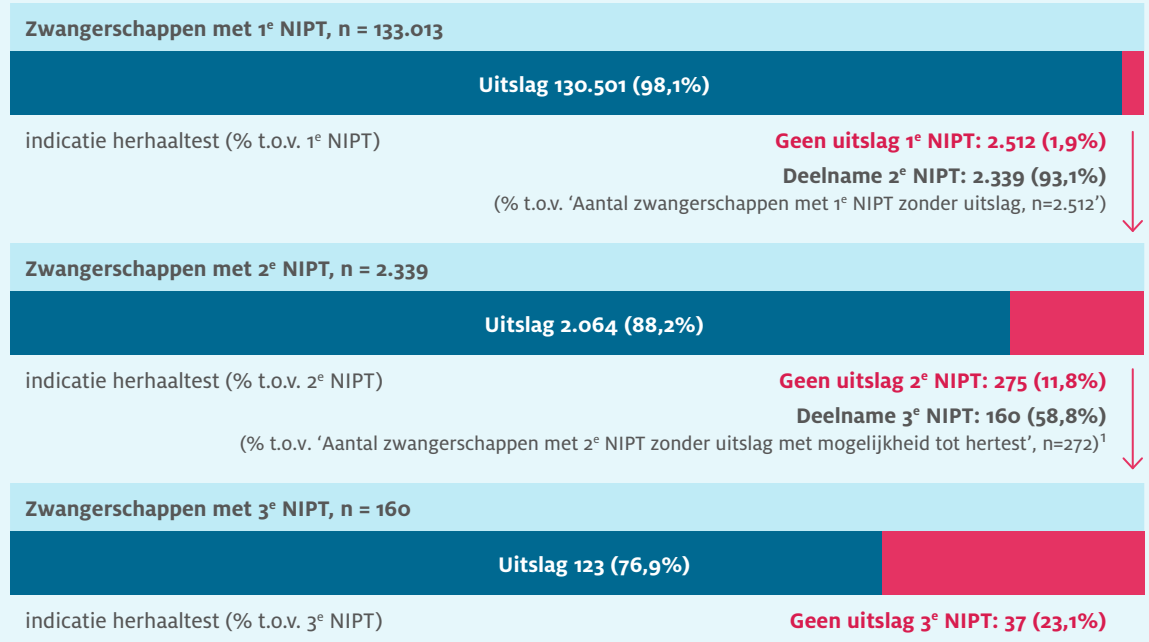
Figuur 6 | Zwangerschappen met deelname aan 20 wekenecho per leeftijdscategorie in 2021 t/m 2025, %

Herhaaltesten en herhaalonderzoek

Indicatie en deelname herhaaltest NIPT

Soms geeft de NIPT geen uitslag, bijvoorbeeld omdat er te weinig DNA van de foetus (placenta) in het bloed sample van de zwangere aanwezig is. In dat geval is een herhaaltest nodig. Bij 1,9% van de zwangerschappen is er een indicatie voor een herhaaltest NIPT bij de eerste NIPT, omdat er geen uitslag was. Bij een tweede NIPT was in 11,8% een herhaaltest nodig. Bij een derde NIPT was er bij 23,1% geen uitslag.

Van de zwangerschappen met een 1e NIPT zonder uitslag laat 93,1% een herhaaltest uitvoeren. Van de zwangerschappen met een 2e NIPT zonder uitslag met de mogelijkheid tot een herhaaltest, laat 58,8% deze daadwerkelijk uitvoeren. In *figuur 7* zijn bovenstaande cijfers weergegeven.

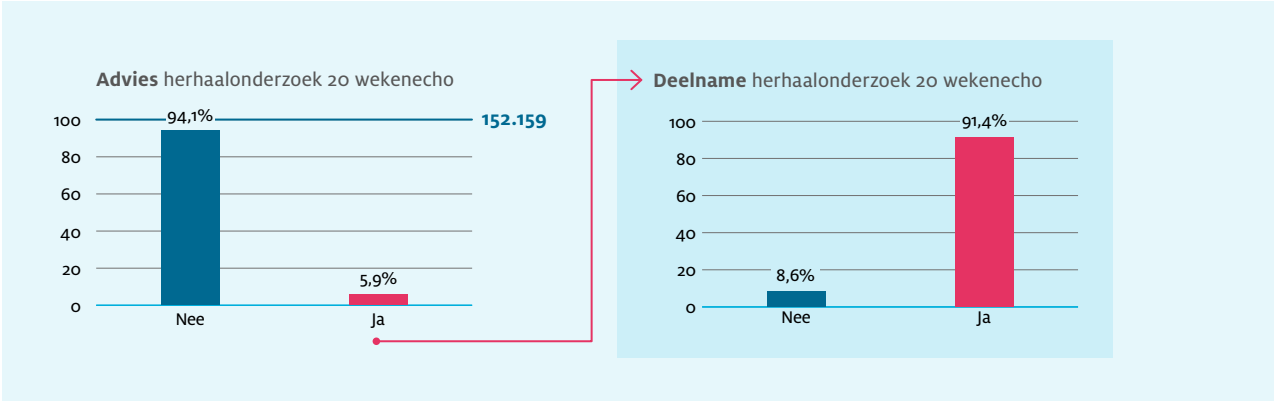
Figuur 7 | Indicatie en deelname herhaaltest NIPT, per opeenvolgende NIPT

Herhaaltesten en herhaalonderzoek

Advies herhaalonderzoek en deelname herhaalonderzoek 20 wekenecho

Bij een 20 wekenecho kan een herhaalonderzoek nodig zijn, bijvoorbeeld bij een ongunstige ligging van het kind waardoor observatie door de echoscopist niet goed mogelijk is. Het percentage zwangerschappen met een herhaalonderzoek voor 20 wekenecho is 5,9%. Herhaalonderzoeken die op dezelfde dag zijn uitgevoerd als de primaire test, worden niet geregistreerd en zijn daarom niet in deze berekening meegenomen.

Van de zwangerschappen met een advies voor een herhaalonderzoek van de 20 wekenecho neemt 91,4% deel aan het herhaalonderzoek (*figuur 8*).

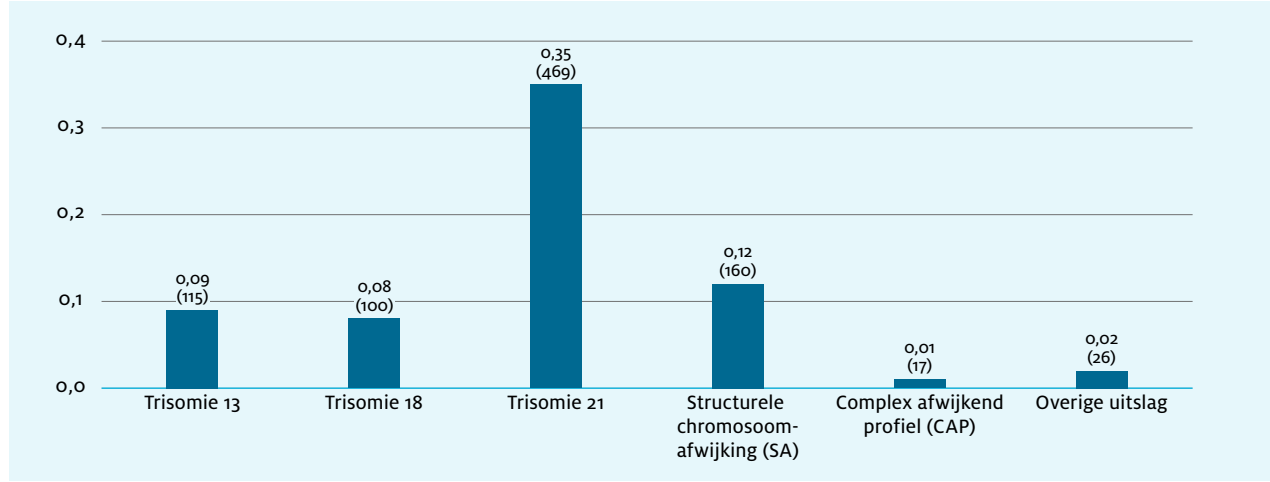

Figuur 8 | Advies herhaalonderzoek en deelname herhaalonderzoek 20 wekenecho

Uitkomsten

Uitkomsten NIPT

In *figuur 9* is het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag per zwangerschap vermeld. Het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor downsyndroom (T21) is 0,35%. Het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor patausyndroom (T13) is 0,09% en voor het edwardssyndroom (T18) 0,08%. Het percentage structurele chromosoomafwijkingen is 0,12% en complex afwijkend profiel is 0,01%. Als er meerdere bevindingen tegelijkertijd zijn, komen deze in de overige uitslagen (0,02%).

Figuur 9 | Uitkomsten NIPT[1]: zwangerschappen met een afwijkende uitslag per zwangerschap voor 2025, % en (n)

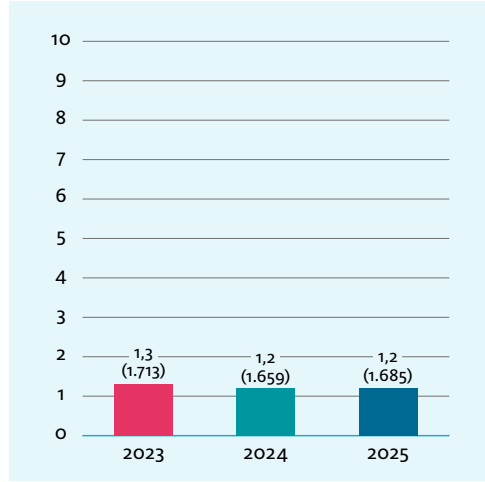
[1] Tot 1 april 2025 was er een nog een keuze voor analyse van nevenbevindingen. Daardoor kan het percentage SA voor het gehele jaar iets lager liggen, omdat bij het deel van de zwangeren die geen nevenbevindingen kozen, deze dus ook niet gevonden konden worden.

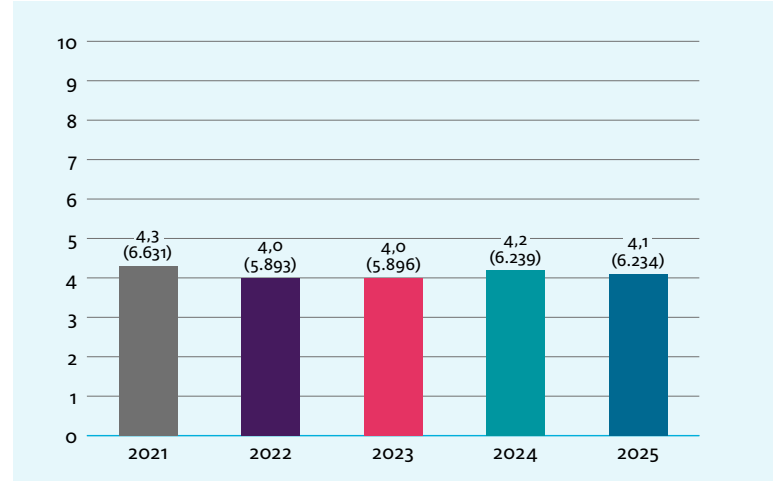
Uitkomsten

Uitkomsten 13 en 20 wekenecho

Figuur 10 laat de afwijkende uitslag na een 13 wekenecho zien. In 2025 is in 1,2% (n=1.685) van de zwangerschappen sprake van een afwijkende 13 wekenecho. *Figuur 11* laat de afwijkende uitslagen na een 20 wekenecho zien voor de eerste 20 wekenecho. Na de eerste 20 wekenecho is er bij 4,1% van de zwangerschappen een afwijkende uitslag. Bij de 20 wekenecho kan een tweede onderzoek noodzakelijk zijn. Dit heet een herhaalonderzoek. Nadat alle 20 wekenecho's zijn gedaan is het percentage afwijkende onderzoeken 4,3%.

Figuur 10 | Uitkomsten 13 wekenecho: zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor 2023 t/m 2025, % en (n)

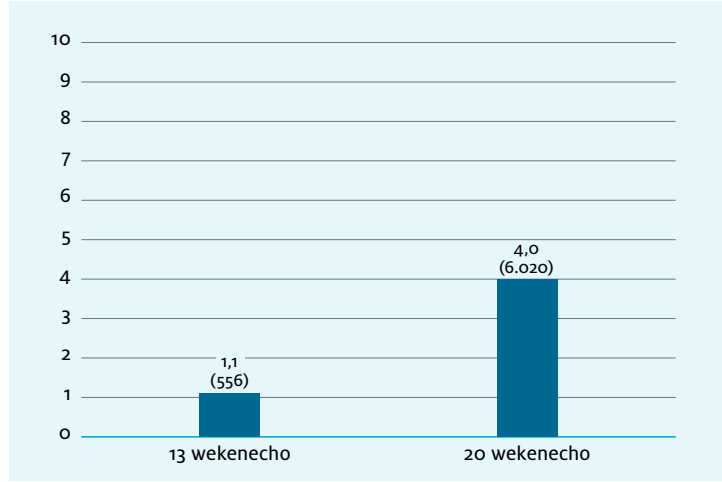

Figuur 11 | Uitkomsten eerste 20 wekenecho: zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor 2021 t/m 2025, % en (n)

Vervolgonderzoek na echo

Verwijzing voor een uitgebreide zwangerschapsecho bij de 13 en 20 wekenecho

In *figuur 12* staan de afwijkende uitslagen van de 13- en de 20 wekenecho met daarbij een verwijzing voor een uitgebreide zwangerschapsecho. Het percentage verwijzing is 1,1% na een 13 wekenecho en 4,0% na een 20 wekenecho.

Figuur 12 | Verwijzing uitgebreide zwangerschapsecho bij afwijkende 13 wekenecho en - 20 wekenecho voor 2025

Tijdstip counseling en screening

Counseling

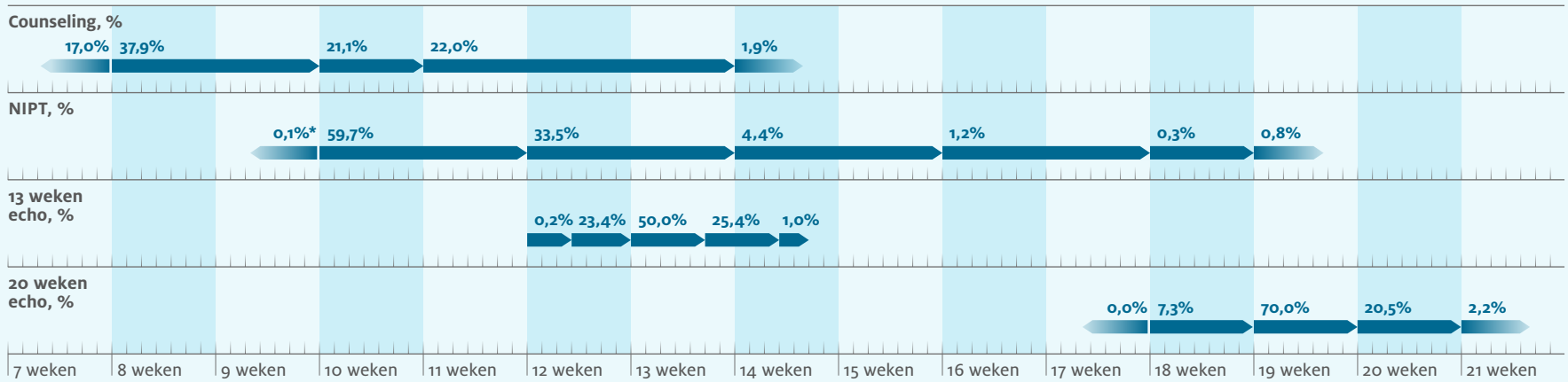
De prenatale screening is bedoeld om zwangeren tijdig opties te bieden. Het op tijd aanbieden van de counseling en de screeningstesten zijn daarin essentieel. In het counselingsgesprek worden alle opties voor screening besproken. In 2025 heeft bij 98,1% van de zwangerschappen het counselingsgesprek voor de 14de week plaatsgevonden (*figuur 13*). Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

NIPT

De NIPT is in 99,2% van de zwangerschappen voor de 19de week uitgevoerd (*figuur 13*). Van de zwangerschappen waarbij een NIPT is uitgevoerd, heeft ook 99,2% de uitslag binnen de gestelde termijn van 10 kalenderdagen of minder ontvangen.

13 wekenecho en 20 wekenecho

In 99,0% van de zwangerschappen wordt een 13 wekenecho tussen de 12+3 weken en voor de 14+4 weken uitgevoerd. De 20 wekenecho is in 97,8% van de zwangerschappen voor de 21ste week uitgevoerd.

*geen analyse van het bloed

Figuur 13 | Tijdstip counseling, NIPT, 13 wekenecho en 20 wekenecho

Over deze monitor

De monitor beschrijft de screening en de uitkomsten van de NIPT en de 13 en 20 wekenecho van het jaar 2025. In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voert het RIVM Centrum Regie op Preventieprogramma's en Opschaling (RPO) de landelijke regie over de prenatale screening.

Deze monitor betreft een verkorte versie van de professionalsmonitor, die ook via het RIVM openbaar is gemaakt. Gegevens over vervolgdiagnostiek en geboorte zijn niet beschikbaar in Peridos; daarom kunnen er geen indicatoren berekend worden waar deze gegevens voor nodig zijn (zoals testkarakteristieken). In de monitor worden trends in indicatoren over de afgelopen vijf jaren (2021 t/m 2025) gepresenteerd. Sommige indicatoren zijn pas later (betrouwbaar) beschikbaar gekomen en trends worden in dat geval over minder jaren weergegeven.

Alle indicatoren zijn berekend op basis van de gegevens over 2025 die per 1 juni 2026 in Peridos waren geregistreerd. Peridos is een landelijke database waarin sinds 2010 gegevens worden vastgelegd ten aanzien van de prenatale screening in Nederland. Alle indicatoren zijn op zwangerschapsniveau berekend en zijn gebaseerd op alle zwangerschappen met een à terme datum tussen 1 juli 2025 en 30 juni 2026. De precieze berekening van de indicatoren en details op regionaal niveau staan vermeld in de professionalsmonitor.

In deze monitor is een aantal wijzigingen doorgevoerd in vergelijking met de monitor 2024.

- Er wordt in deze monitor gebruik gemaakt van dezelfde noemer voor alle kerncijfers en indicatoren, namelijk *alle zwangerschappen met een à terme datum tussen 1 juli 2025 en 30 juni 2026 met een counseling, NIPT, 13 wekenecho of 20 wekenecho.*
- Indicatie herhaaltest NIPT wordt tevens voor de tweede en de derde test weergegeven en deelname herhaaltest NIPT wordt ook voor de tweede herhaaltest berekend.
- Uitkomst NIPT wordt nu weergegeven per zwangerschap, dus de uitkomst van een eventuele hertest of hertesten is bepalend voor de uitkomst van de indicator.
- Uitkomst onderzoek 20 wekenecho wordt nu voor het herhaalonderzoek van de 20 wekenecho en per zwangerschap berekend. Net als bij de NIPT houdt dit in dat het laatste onderzoek van een zwangerschap de uitkomst bepaalt.
- In plaats van herhaalonderzoek 20 wekenecho is voor het advies herhaalonderzoek gekozen.
- De indicatoren verwijscijfer GUO type 2 bij een afwijkende 13 wekenecho en afwijkende 20 wekenecho zijn nieuw.

Colofon: Femke Atsma, Janine Liefers, Juliette Cruijsberg
Nijmegen, oktober 2026 | Science Department IQ Health, Radboudumc